

www.eknihyzdarma.cz

ČESKÉ KRAKOVÁČKY

Josef Jaroslav Langer

**Kto nie umie wzdychać, miłość go
nauczy.**

Tak jako vítr brzy od západní a jižní
strany, brzy pak od východu a severu
k nám zavívá, tak věru také móda z
rozličných krajin, cizích i
příbuzných, do vlastí našich se tlačí a
mračna, příchozí odkudkoli, bud'to
ourodu a vznik, anebo zkázu
národnosti naší v klínu svém
přinášejí. Nahledněme do letopisův

našeho milého národu
čechoslovanského - i hle, kteraké
proměny tu vůbec a jaké již změny v
národních ctnostech a způsobích,
obyčejích i mravech!

A jakýžto rozdíl již uvidíme, jen
trochu pozorněji nahlednouce, kterak
se veselívávali dobří Staročechové a
jak se opět veselíme my. Dědové a
praotcové naši rádi jsou bývali
pohromadě a veseli, rozkošné
zpívajíce písně; i aby zpěvu a
radostem svým větší dodali živosti,
provázeli písně své souměrnými
kroky a skoky; tito jejich zpěvové,

plody nenuceného vtipu a citu
přirozeného, vyjasnili čela a zahřívali
srdce jejich. My pak - hanbíme se
takměř všickni za zpěvy taneční,
kdežto bychom se spíše měli stydět
za to, že naše srdce nejsou tak čista
jakož onano dědův našich, abychom
plesající jako oni před světem
okázati směli, jaké tu city námi
pohybují a vládnou. Domnívámeť se,
že takto přinášíme vzdělanému
století žádoucí a milou oběť; ale
vzdělanost, nežádá nikoli, abychom
radosti naše zahrabali, ale spíše je
pěstovali a rozumně šlechtili. Když
se směje milostná píseň na rtech

dívčích - to již nám selské; ale když nám dívka, nemilosrdně utažena - ubohá! - v prudkém tanečním letu pěkně do taktu a fortissimo - as jako před smrtí chrčí - to již panské a dobře to sluší.

Ale kde jsou, kde je máme, ty zpěvy, a jako duši našich národních plesů? Jen málo památek nám ostalo, a to naprosto ne k naší chloubě - avšak přece dosti, abychom z nich viděli, že jsme cosi takového mívali jednou, tak jako každý skoro národ na světě, i abychom - promění-

li se opět někdy vkus a chuť
nynějšího pokolení - aspoň cosi jako
pro základ měli, na čemž bychom
znovu stavěti mohli. Nevydávám se
věru za žádného proroka, to ale beze
všeho nadpřirozeného nadání snadno
předpovídati se dá, že tito naši
divocí, na křídlech svých nás přímo k
hrobu nesoucí tancové dříve či
později také ke hrobu svému
doskákají - anebo aspoň s jinými,
krotčími se zasnoubí -, sice bych
jinak všecku důvěru v sobě udusiti
musil, kterou chovám ke člověku
jakožto tvoru rozumnému; a pak
vítejtež nám, plesy pradědův našich!

Vítejtež nám, zpěvy zašlé a k národu
lásko stará!

Že u nás ještě všechna chuť k tancům
se zpěvy udušena není, a proto také
že možná jest opět cosi našeho,
národního a spolu dobrého v městech
i dědinách zavést a učiniti
oblíbeným, slouží nám za důkaz to,
že sám náš lid po tom se ohlíží a již -
ovšem bez rozpaků, ale dobře svým
přirozeným pudem veden - některé
taneční písně od Jinoslovanů přijal a
zdomácniti je hledí. Nahlédnutí do
sbírky českých písní od
p.Rittersberka (vydání I, svazek I,

číslo 30) přesvědčí nás o tom snadno, kdež tak nazvaného "krakováčka", nápěv i zpěv, najdeme.

Lid náš, seznámiv se později s krakováčky, kteréž nám p.Čelakovský ve sbírce slovanských písní (Zpěv polský, krakoviáky) podal, počal je ihned tancovati a znárodňovati, to pak asi takto:
Tanečníci - každý se svou - postaví se do řadu; zpěvák před muzikanty, ostatní za ním; když přezpívá půl krakováčka, opakují všickni půli tu; pak se druhá polovice zpívá i

pospolitě opakuje.

Nyní to jde dokola - tancují buď
střasáka, břitvu, anebo kalupa a po
jednom přehrání zastaví se opět
všickni a někdo zpívá atd. Na
Hradecku kdesi prý to jinak tancují a
jmenují to

"polkou"; snad trochu podobněji
pravému krakowiaku. Místy již s
takovou chutí krakováčka českého
tancují a zpívají, že málo vody
uplyne a stane se to zajisté věcí
obecnou k nemalému prospěchu
zdraví lidského; neboť my již tak

jsme navykli na tance prudké, že bychom toho velmi těžce nesli, kdybychom se s nimi rozžehnati musili; - takto ale my chvílku zpívati a zas bez uškození chvílku prudce křepčiti můžeme.

Nezapíraje ani v tanci vlastence, sám jsem se, a to rád, do řadů veselých stavěl, i znamená, že těchto několik krakováčků z polského přeložených brzo nestačí, a hově citu okamžitnému, zpíval jsem krakováčky nové. V krátkém času viděl jsem mile, že písně ty maličké v celém okolí v na sta ustech ožívují,

i vida spolu, že - jak si to kdo pamatoval - buď chybně, buď i dobře zpívá, a boje se také, aby jméno mé přitom netrpělo, jelikož spolu mnozí jiní své nápady mým písničím přimísili a často nechvalnými přísadami rozmnožili, což by mé pověsti snadno škoditi mohlo - uznal jsem za dobré k svému se přihlásiti a veřejně obecenstvu podati, dokud by pozdě nebylo. - Prvních šest od p.Čelakovského z polského přeložených kladu zde ve spojení takové, jak je v okolí zpívají; snad se nimi i zpěvákům vyhoví, kteříž se ousním podáním již pokažených

dopídili.

Již z toho všeho každý viděti může, jakou asi cenu krakováčkům těmto svým příkládám. Co pak se jich formy týče, tu vymluví poněkud to, že jsou to pouze - a tím mají také vším právem býti - plody libého okamžení, a já je za nic jiného nemám ani nevydávám. Konečně, jaké ceny má do sebe krakováček vůbec, nechci rozsuzovati, avšak dím pouze to, že krakováček nic velikého není, ale že opět i malá věc, je-li dokonalá, zalíbiti se může, a že je mi věru milejší zdařilý třeba krakováček

než nezdařilý foliant v hexametrách.

1

Z křoví do křovíčka

honí ptáček ptáčka -

a já vám začínám

zpívat krakováčka.

Milá mi ta strana,

kde slunečko vzhodí,

ale ta milejší,

kde má milá chodí.

2

Oči, moje oči,

k čemuž pohledáte

v tu stranu, kde žádné

naděje nemáte?

Běží voda, běží,

po kamínkách hučí:

"Kdo vzdychat neumí,

láska ho naučí!"

3

Žádný neví, neví,

aniž vědět může,

co mé srdce trápí,

jenom ty, můj bože!

Není každý vesel,

kdo zpívá a skáče,

někdy si v koutečku

potichu zapláče.

4

Darmo lásku chovám,

bez naděje vzdychám,

ledva jsem rozkvetl,

žalostí usychám.

Letí včela spěšně,

kde jsou sladké třešně,

a mé srdce práhne,

kam mě láska táhne.

5

Oči, mladé oči,

co vy za moc máte,

že vy srdci mému

pokoje nedáte?

V širém poli sádek

trním otrněný -

miluj mě, panenko,

nebot' nemám ženy.

6

(Národní)

Jedna mě nechtěla,

druhá mě odbejvá -

ale třetí děvče

samo na mne kejvá.

Tři věci na světě

hojí všechny rány:

vínečko, panenka

a sáček nacpaný.

7

Och, vy hory, hory

vůkol Chotěboře!

Jak na vás pomyslím,

sladké cítím hoře;

kdybych já měl křídla,

k vám bych se podíval

a vás, hory, hory,
celé bych zulíbal!

8

Povězte, lidičky,
co se se mnou dělo?

Duši mám v cizině
a doma jen tělo.

Ach, ten - - - zámek
na kopečku stojí,

roste tam bylinka,
co mé srdce zhojí.

9

Okolo Bohdánče

hrázka podle hrázky,

chládek za chládečkem

a samé procházky;

překrásné děvčátko

často si tu chodí

a mnoho mládenců

chytře za nos vodí.

10

Ten lásku nepoznej,

kdo se za ni stydí,

a ten se chraň dívky,

kdo se bojí lidí;

když kdo nemiluje,

vy se mu smějete,

a jestli miluje,
zas mu nepřejete.

11

Zas slunéčko svítí,
to jsou blahé kraje!

Ale v skrytém chladu
pranic nedozraje -

Nuž, ať to každému
vyzradí mé oko,

co srdce skrývalo

dlouho a hluboko.

12

Rybářko, rybářko,

co to máš za ruce?

Jak jsem se jich dotknul,

zahořel jsem prudce;

rybářko, rybářko,

co to máš za tváře?

Brzy jako měsíc,

brzy jako záře.

13

Pověz mně, děvčko,

co to máš za čelo?

Jak jsem je políbil,

hnedky se zardělo!

Pověz mi, ach pověz,

co to máš za oči?

Jak do nich pohlédnu,
svět se se mnou točí!

14

Zezulička smutně

na buku kukala,

abych si dal pozor,

bys se mi nevдалa.

Kukukú kukúku,

ach, kukú kukúku -

komu dáš srdéčko,
tomu též dej ruku.

15

Někdo raděj přede,
někdo péří dere -
a bujná vodička,
ta prej břehy bere;
ach, voda, vodička
břehy nám pobrala,

a jen dvě kvítečka

u břehu nechala.

16

Ach, lidé, zlí lidé,

odpust' vám to nebe,

že jste dvě srdečka

odtrhli od sebe;

již na ni nemyslím,

již si jí nevšímám -

ale ve snu, ve snu

přece ji objímám.

17

Copak to ten ptáček

na dubě povídá?

Že prej se hoch směje,

jak děvče uhlídá;

ach, ty ptáčku, ty lžeš,

my se dnes potkali

a ty moje oči

div že neplakaly.

18

Slzy, moje slzy,

nekalte mi oko,

raděj se ukrejte

v srdci přehluboko!

Hluboko se skrejte

před lidskými hněvy,

rád trpím pro lásku,
jen když žádný neví.

19

Všecko mě sužuje,
všecko na mě sočí,
že se mně líbějí
tvoje pěkné oči -
Zdaliž mé nebohé
srdce za to může,

žes dobrá jak anděl

a krásná jak růže!

20

Komu tě Pánbůh dá,

ať si tě dostane,

mé srdce milovat

přec tě nepřestane;

a až budu dřímat

v svém tichoučkém hrobě,

bude se mně ještě
zdávat jen o tobě.

21

Žádný dobře neví
a uhodne stěží,
kde asi to nebe
a kde peklo leží;
pro mě peklo všude,
kde nevidím tebe -

a kde tě uhlídám,
tam je všudy nebe!

22

Ten svět v plné kráse
v dešti zelená se -
ach, tak též naděje
slzičkou okřeje;
nic vy, milí páni,
na slzy nedbejte,

a jen vy mi ještě

vesele zahřejte!

23

Ach, zle je, zle je to,

milí kamarádi,

když mají tři čtyři

jedno děvče rádi;

jeden s ní tancuje,

druhý se jen dívá,

třetí v koutku kouří

a čtvrtý si zívá!

24

Když jsme byli mladší

a menší trošičku,

vytlapali jsme si

od nás k vám cestičku;

já jsem již vyrostl

a děvče dorostá,

ale ta cestička -

ta nám teď zarostá.

25

Ach, vy oči, oči,

vy hvězdičky žhavé!

Okažte mi cestu

v této noci tmavé;

vám já jenom věřím,

oči, mladé oči,

kam vy zasvítíte,

ráda noha kročí.

26

Když slunečko zašlo

jednou v jarní době,

vyhledal jsem v háji

tajnou skrýšku sobě;

vřezal jsem do kůry

tvoje drahé jméno,

a to je ode mne

jako modla ctěno.

27

Dosti já znám panen

v plné jarní kráse,

ale tvému srdci

žádné nerovná se;

s jinou nechci žíti,

kde se zlato svítí,

s tebou, dívko, ale
ve chaloupce malé.

28

Let', o let', větýrku,
až do udýchání
přes ty všechny lesy
k té vysoké báni;
vyzrad' ty, co studu
jevit možno není,

a doneš jí, doneš

první políbení!

29

Nic nedbám, že ten svět

lásce pouta kove

a každý den strasti

vymyšluje nové;

"Trp, trp, trp!" tak radí koníček na
poli,

"kdo pro lásku trpí,
toho nic nebolí!"

30

Ach, již já vím dobře,
že nebude moje
a že podstupuji
marně všechny boje;
a přec po ní toužit
srdce neustane -

má-li býti nesmí,
tvá bud' vůle, Pane!

31

Láska v mojí srdci
hnízdečko své měla
a mnoho žalosti
si v něm vyseděla;
ty žalosti malé
denně rostou více,

ach, a rozkoš moje
jest jich denní píce!

32

Ach, vy tmavé háje
a vy hory, doly!

Kamkoli zalezu,
všude srdce bolí;

zjev pak se mi, zjev se
pro mou velkou lásku!

Zdráv jsem, jak tě spatřím,
podivný obrázku!

33

Nebudu se soužit
navzdor tomu světu
a to, že mě chtějí
zmařiti v mém květu;
často mluví voda,
co se houštím pění,

že ta naše mladost
tuze stálá není.

34

Vím já, že v tom světě
moc dobrého není,
ale, ach, nejtrpčí
je to rozloučení;
necítím, nemyslím
na nic vůkol sebe,

jen že každým krokem
dále jsem od tebe.

35

Huj, koníčku vraný,
řehci na vše strany,
aby neslyšeli
moje tajné žely!

Dupej podkůvkami
a utíkej ruče,

aby neslyšeli,

jak mi srdce tluče!

36

Za tím hustým hájem

pořád se tam blejská -

ach, kdybys věděla,

jak se mi tu stejská!

I ať pak si blejská

třeba týden asi,

jen jestli to srdci

prorokuje časy.

37

Často jsem si myslil

v tiché, jasné noci,

co bych asi dělal,

maje ten svět v moci;

rozdal bych já všechno,

celý svět i nebe -

jenom bych si nechal

tebe, jenom tebe!

38

Mohu-li já za to,

že očima svítí

a ty její líce

že jsou jako kvítí?

Ach, vy lidé, lidé,

proč mě sužujete,

a co přeje Pánbůh

proč vy nepřejete?

39

Mějme my se rádi,

vždyť jsme jedno plémě -

otec náš je Pánbůh,

a matička země;

až si dost pohrajem,

u ní se sejdeme

a v jejím klínu si
společně zdřímáme.

40

Kdo maličko solí,
ten se nedosolí,
a kdo tuze solí,
zase prý přesolí;
protož krakováčka
svého již zavírám -

mé poslední slova:

"Po tobě umírám!"

41

A kdybych i trpké
podniknout měl boje,
přece musíš jednou,
musíš býti moje!

Zdá se, každá žíla
že mluví v mém těle;

"Vítězstvím se chlubí
jenom srdce smělé!"

42

Huj, vy milí páni,
trubte na vše strany,
ať jsme veselejší,
mládenci i panny;
nešťastný ten člověk,
- ať mi každý věří! -

kdo hodiny čítá

a radosti měří.

43

Smutno je tu, smutno,

na tom pustém světě,

kde ta závist roste

v zimě jako v létě;

měj se dobře, dívko,

naděje nás mámí

a trní, bodláčí

vzrůstá mezi námi.

44

Když se moje milá

odtud ubírala,

smutnou mi památku

po sobě nechala:

jednou ránou st'aty

spojené dva klásky

a v modlicí knížce
zvěňčené své vlásky.

45

Letěla husička
přes hlavu vysoko.

"Pověz mi, jak je už
má milá daleko!"

"Již za pátým lesem
a za třetí řekou

a z těch mladých očí
dvě slzičky tekou."

46

Vezmou-li nám tady

všecko ti zlí lidé,

nermut' ty se, vždyt' nám

přece něco zbyde:

čtyry smutné oči

někdy k stěžování

a ty věrné ruce

zase k objímání.

47

Ach, vždyť naše mysl

ten svět nepřevrátí!

A co chcem mít delší,

ještě se nám krátí;

kdybych já tě, kdybych,

slunéčko, měl v moci,

byly by večery
delší nežli noci.

48

Pozdrav tě tam Pánbůh
za tím tmavým lesem!

Ještě si zazpívám,
bys věděla, kde jsem;
slyšte mne, ptáčkové,
všickni, co vás je tu,

a co o ní zpívám,
pějte všemu světu!

49

Ó, jak je tu hezky,
v této skryté poušti!

Tu jezírko napřed
a besídka v houšti;
všecko mě tu kouzlí
na té tiché hrázi,

ach, jenom to jedno,
to tu ještě schází!

50

Zhasni, milé slunce,
pozatmi se, nebe -
a já v tiché spaní
ukonejším sebe!

Nebo po ní ve dne
marně oko slídí,

ale ve snu, ve snu,

tu ji pořád vidí!

51

Každý by rád o mně

zvěděl mermomocí,

proč si nejradč chodím

večer nebo v noci;

řeknu já vám, řeknu,

odkud to pochází:

Mé slunéčko vyjde,
když vaše zachází.

52

Zezulička smutně
na buku kukala,
že se mně, ach, že se
má milá provdala;
provdala, provdala,
smutnou svatbu měla -

v chladné ruce křížek,
růže vůkol čela.

53

Ach, ty kostelíčku
s tou mechatou věží -
vůkol tebe mnoho
skrytých domků leží;
vystavte pak mi tu
také tichou skrýšku

z osmi prkýneček
a drnovou stříšku!

54

Těšivali jsme se
na to mnohá léta,
že půjdeme někdy
spolu s toho světa;
kéž by bylo možno
tebe strhnout s nebe,

anebo tam vletět

a zůstat u tebe!

55

Udělal jsem skrovnou

zahrádečku sobě,

a to, má nevěsto,

na tvém smutném hrobě;

tu si při měsíčku

u tvé hlavy sedím

a jako památník

nepohnutě hledím.

56

Písně, moje písně,

smutné lásky hrany,

těšte dlouho ještě

mládence i panny;

písně, moje písně,

srdce mého hlasy,

pozdravte ode mne

také pozdní časy!